

4. Сахтанов Ш.С. Из опыта работы по совершенствованию политехнической подготовки учащихся сельской школы // Усиление политехническом направлении обучения химии. -- М., 1987. -- Выпуск 7. -- С.39-74
5. Сидоренко В. Політехнічна освіта: сучасне бачення проблеми // Трудова підготовка в закладах освіти, 2005. -- №2. -- С. 4-7.

КУЛЬТУРОТВОРЧЕ СЕРЕДОВИЩЕ – НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Бурда М.І. (Київ)

У будь-яку епоху на формування особистості певною мірою впливали географічне середовище, створений людиною матеріальний світ, духовні цінності, безпосереднє оточення, сім'я, трудова, навчальна або випадкова група людей тощо. Оточення індивіда і насамперед люди, з якими він у родинних, професійних чи інших стосунках, сприяли його соціалізації та інкультурації, створюючи для цього належні умови навчання, виховання, розвитку. Серед тих, хто створює ці умови, найважливіша роль належить педагогам і батькам. Саме вони є творцями культуротворчого середовища як важливого феномена соціального життя суспільства. Було б не справедливо не назвати учнів активними творцями культуротворчого середовища, які першими своєю поведінкою, знаннями, готовністю до адаптації у світі дорослих сигналізують про «комфортність» умов.

Культуротворче середовище – це динамічна поліфункціональна система, що включає культурологічні аспекти освітніх галузей і навчальних курсів і в якій відбувається подолання відриву людини від природи й соціуму в епоху техногенної цивілізації. Системотвірним елементом культуротворчого середовища є поняття «культура», котре треба інтерпретувати в його первісному значенні як навчання, виховання, догляд і розвиток. Культуротворче середовище – це сукупність матеріальних, духовних чинників і засобів, які сприяють перетворенню індивіда на особистість, а далі – на індивідуальність у процесі розв'язання освітніх завдань, націлених на інтелектуальний, художній і практичний розвиток особистості.

Культуротворче середовище не слід вважати штучною системою за багатьма взаємопов'язаними елементами, різними за своєю значущістю: батьківський дім, школа та позашкільні заклади, мережа індустрії розваг, середовище «вулиці» тощо. Це мобільна система, що оперативно реагує на зміни матеріальних і духовних чинників – продуктів своєї епохи. Відповідно до цього учителем на уроці або батьками вдома створюється культуротворче мікросередовище. Такий процес становлення мікросередовища здійснювався в межах педагогічних парадигм: класичної, некласичної, сучасної – пост класичної парадигми.

Перша парадигма формувалася за часів античної педагогіки і характеризується індивідуальністю навчання, коли один учитель передає знання одному або кільком учням. Культуротворче середовище тих часів було природним.

Класична парадигма ще довго існувала і чинила певний вплив на розум педагогів середніх віків, коли вже зароджувалась ідея «учити всіх усьому». Такі умови культуротворчого середовища стосуються й процесу виховання, що здійснюється тільки з боку вчителя – вихователя.

У сучасних школах завдяки науково організованому підходу до навчання й виховання створюється особливе культуротворче середовище. Нині це один з альтернативних напрямів, який доводить на практиці над формальним збільшенням культурологічного блоку предметів, що не завжди йшло на користь предметам державного компонента, як це спостерігалось у 90-х роках ХХ ст.

Ще одним з перспективних напрямів створення культурологічного се-

редовища є залучення медіа-освіти та Інтернету.

Формування інтелектуальної, практичної особистості з твердими моральними установками – одне з найважливіших завдань освіти – здійснюється в умовах культуротворчого середовища, яке зосереджує загальнолюдські, національні, державні й регіональні цінності та ідеали. Важко не погодитися з тим, що «застосування навчальних, виховних і розвивальних функцій навчальних предметів неможливе без конструювання внутрішнього культуротворчого середовища в школі, вузі, мабуть, в сім'ї, якщо є такі можливості».

Отже, проблема створення оптимального культуротворчого середовища, в якому відбувається формування нової генерації, її поведінки і стилю мислення, залежить від реалій простору й часу, з одного боку, а з іншого, - від чинної педагогічної парадигми, концепції освіти, орієнтованих на соціальні, ідеологічні, національні мотиви фахівців освіти, причетних до цієї справи.

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ НА УРОКАХ ХІМІЇ

Буринська Н.М. (Київ)

У сучасних умовах інтерес учня до навчання стає педагогічною проблемою великої державної ваги. Адже Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа), спрямована на реалізацію Національної доктрини розвитку освіти, передбачає функціонування профільної освіти.

Аби реалізувати таку настанову, треба забезпечити сприятливі умови не тільки для якісного засвоєння учнями знань, а й для формування у них ключових компетентностей особистості. Це означає, що слід урахувувати передусім індивідуальні особливості й потреби учнів, розвивати певні здібності та орієнтувати на майбутню професію. Без виховання інтересу до навчального предмета виконати поставлені завдання неможливо. Як засвідчує шкільна практика, впродовж останніх років інтерес до вивчення хімії в багатьох загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ) значно зменшився. Причин багато, тож окреслимо найголовніші з них.

Кабінети з хімії не обладнано належним чином: їм бракує не лише комп'ютерів та інших сучасних технічних засобів навчання, а й реактивів, хімічного посуду, таблиць, моделей, макетів, колекцій тощо. Такий стан навчального кабінету суттєво позначається на якості підготовки учнів з хімії, вони втрачають інтерес до вивчення предмета.

Інша причина, не менш суттєва, полягає в тому, що не всі вчителі перебували своє педагогічне мислення, ще й досі не сприйняли нові педагогічні орієнтири.

Зацікавлювати учнів своїм предметом, захоплювати до учіння – одне з найважливіших завдань сучасної української школи. Ось чому виховання і розвиток в учнів інтересу до вивчення хімії нині набуває неабиякого значення.

Як же потрібно формувати в школярів інтерес до вивчення хімії?

У цьому аспективі має значення передусім зміст навчального матеріалу. Кращі вчителі, які сумлінно готуються до кожного уроку незалежно від педагогічного стажу, знаходять цікаві факти, залучають історичні курйози, жарти, відомості з художньої літератури, загадки тощо.

У старших класах задля збудження інтересу до предмета великого значення набуває ознайомлення із сучасними досягненнями хімічної науки і виробництва, доступними розумінню учнів, та з нерозв'язаними проблемами.

Проте інтерес до вивчення хімії викликає не лише зміст навчального матеріалу, значний вплив справляє сам процес навчання, переборювання труднощів, переживання власного успіху. Тому для виховання інтересу варто приділяти увагу різним засобам підвищення ефективності уроку:

- застосовувати розвивальну модель навчання хімії, дослідницький підхід,